

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marty Škárové a soudců JUDr. Petra Vojtka a JUDr. Roberta Waltra v právní věci žalobkyně **D. A. B.**, zastoupené JUDr. Lenkou Janečkovou, advokátkou se sídlem v Plzni, Purkyňova 43, proti žalovaným **1) obec Břasy**, IČ: 00258628, se sídlem úřadu Břasy 350, okres Rokycany, zastoupené JUDr. Pavlem Truxou, advokátem se sídlem v Rokycanech, ul. J. Knihy 177, a **2) LASSELSBERGER, a.s.**, IČ: 25238078, se sídlem v Plzni, Jižní Předměstí, Adélova 2549/1, za účasti vedlejšího účastníka na straně žalovaného **UNIQUA pojišťovna, a.s.**, se sídlem v Praze 6, Evropská 136, o 71.814,- Kč s přísl., vedené u Okresního soudu v Rokycanech pod sp. zn. 11 C 3/2007, o dovolání první žalované proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 3. 2008, č.j. 13 Co 77/2008-110, takto:

I. Dovolání proti rozsudku odvolacího soudu co do částky 57.262,- Kč s přísl. **se zamítá**, jinak **se odmítá**.

II. První žalovaná **je povinna** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů dovolacího řízení 10.080,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Lenky Janečkové, advokátky se sídlem v Plzni, Purkyňova 43.

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud v Rokycanech rozsudkem ze dne 7. 12. 2007, č.j. 11 C 3/2007-76, uložil první žalované zaplatit žalobkyni 71.814,- Kč s úroky z prodlení na náhradě za ztrátu na výdělků, nákladů spojených s léčením, na bolestném a náhradě za ztížení společenského uplatnění, žalobu proti druhému žalovanému zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Rozhodl tak o nároku žalobkyně na náhradu za poškození zdraví, jež utrpěla dne 8. 2. 2006, když **při vystupování z autobusu v obci Břasy (první žalovaná) uklouzla na zledovatělém povrchu nástupiště autobusové zastávky, jež se nachází na pozemku ve vlastnictví druhého žalovaného**. Žalobkyně si při pádu zlomila zevní kotník pravé dolní končetiny a následně se musela podrobit operaci. **Nástupní ostrůvky a čekárny linkové osobní a veřejné hromadné dopravy nejsou součástí ani příslušenstvím dálnice, silnice a místní komunikace (§ 14 odst. 2 zák. č. 13/1997 Sb., silničního zákona), soud proto nárok žalobkyně na náhradu škody posoudil dle § 415 a § 420 obč. zák. a odpovědným za škodu shledal žalovanou obec, jež dle zákona č. 128/2001 Sb., o obcích, (§ 2 a § 35 odst. 2) je povinna starat se v souladu s místními předpoklady a místními zvyklostmi o všestranný rozvoj svého území a potřeb svých občanů, především pokud jde o uspokojování potřeb bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů**. S ohledem na to, že nástupiště zastávky, stejně jako čekárna či přístřešek pro cestující je zařízením, které slouží k uspokojování potřeb občanů a k tomu, aby občanům umožnilo účast na dopravě a spojích, soud dovodil, že první žalovaná byla povinna postarat se o zajištění schůdnosti autobusových zastávek, a s odkazem na rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 17/1989 uvedl, že závěry tohoto rozhodnutí o povinnostech národních výborů pečovat a udržovat nástupiště autobusové zastávky jsou použitelné i za současné právní úpravy.

K odvolání první žalované a žalobkyně Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 11. 3. 2008, č.j. 13 Co 77/2008-110, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. **Přisvědčil soudu prvního stupně**, že autobusová zastávka, která je považována za součást pozemku, není komunikací a není tudíž možno posuzovat odpovědnost za vzniklou škodu podle zák. č. 13/1997 Sb., a shodně s ním dovodil, že v daném případě za škodu, již utrpěla žalobkyně, je odpovědná první žalovaná, která sice nezajišťuje dopravu, avšak autobusová zastávka slouží dopravním potřebám občanů obce. Přihlédl i k tomu, že předmětná autobusová zastávka byla vybudována náhradou za stávající v souvislosti se stavbou čerpací stanice pohonných hmot v obci Břasy, přičemž první žalovaná jako účastník stavebního řízení si kladla podmínku dokončení nové autobusové zastávky a provedení zpevněných ploch mezi zastávkou a komunikací včetně celého nástupního ostrůvku. **První žalovaná tedy zajistila vybudování autobusové zastávky, ale o její zimní údržbu se zcela evidentně nestarala, čímž porušila povinnost vyplývající z § 415 obč. zák. a ze zákona o obcích.**

Proti rozsudku odvolacího soudu podala první žalovaná dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a podává je z důvodu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) a že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), kterou spatřuje ve způsobu, jakým odvolací soud „nesprávně a nepravdivě interpretoval provedené důkazy“. **Zásadní právní význam rozhodnutí spatřuje v otázce aplikace § 35 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb. ve spojitosti s § 415 obč. zák. daný skutkový stav, kdy dojde k úrazu občana v důsledku závady ve schůdnosti na autobusové zastávce, jež se nachází na pozemku, který není v majetku obce a slouží pro provozování autobusové dopravy zajišťované soukromým dopravcem, a zda lze postupovat ve smyslu publikovaného rozhodnutí, jež bylo vydáno dle právních předpisů účinných před rokem 1990 a vycházelo „ze zcela odlišné politické, právní a i obecně skutkové situace, a to zejména s ohledem na zásadně rozdílné postavení a úkoly obce“ ve srovnání s národními výbory.** Dovolatelka považuje za extenzivní výklad odvolacího soudu, který z § 35 odst. 2 zák. č. 128/2000 Sb., ukládajícího obcím povinnost péče o rozvoj dopravy, dovodil odpovědnost obce za okamžitý technický stav (schůdnost) autobusové zastávky, přestože obec není vlastníkem pozemku ani objektů na něm umístěných a není ani provozovatelem autobusové dopravy, jež se zde uskutečňuje. Dovolatelka namítá, že by tak v konečném důsledku měla obec odpovídat „v podstatě za cokoliv“, co se v jejím územním obvodu samostatné působnosti stane protiprávního ve vztahu k občanům obce, aniž by byl dán jakýkoli právní titul stanovící obci příslušnou povinnost. Poukazuje na to, že obec neporušila žádný právní předpis a že kolaudačním rozhodnutím byla stavebníku zastávky, jímž byla společnost RB, s.r.o., uloženo řádně pečovat o stavbu (autobusovou zastávku). Uvádí, že autobusová zastávka může být i samostatnou pozemní komunikací, a odvolacímu soudu vytýká, že vyloučil odpovědnost za škodu podle zákona č. 13/1997 Sb. Navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc byla vrácena k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření uvedla, že dovolání považuje za nepřipustné, ztotožňuje se se závěry soudů obou stupňů, odpovědnost za škodu v dané věci se řídí občanským zákoníkem a nikoli zákonem č. 13/1997 Sb., neboť autobusová zastávka není součástí ani příslušenstvím dálnice, silnice ani místní komunikace. Nástupiště zastávky je zařízením, jež má sloužit k uspokojování potřeb občanů v oblasti dopravy a spojů, resp. dalších potřeb občanů, za něž dle § 35 odst. 2 zák. č. 128/2000 Sb. nese odpovědnost obec. Péče o předmětnou zastávku je v souladu s místními zvyklostmi, neboť nové nástupiště autobusové zastávky nahradilo z podnětu obce zastávku původní. První žalovaná nečinila žádné kroky k zaměření zastávky a

jejímu převodu na obec a nezajistila schůdnost tohoto prostoru s ohledem na klimatické podmínky. Navrhla, aby dovolání bylo odmítnuto, resp. zamítnuto.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou - účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o. s. ř., rozhodl o dovolání podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 – srov. bod 12 čl. II zákona č. 7/2009 Sb.) s ohledem na to, že dovoláním napadené rozhodnutí bylo vydáno dne 11. 3. 2008.

Pokud dovolání směřuje proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o nároku na náhradu nákladů spojených s léčením ve výši 1.588,- Kč a 864,- Kč a na náhradu bolestného a za ztížení společenského uplatnění ve výši 12.100,- Kč, není přípustné. Přípustnost je vyloučena ustanovením § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř., podle něž není dovolání přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč. Odvolací soud sice potvrdil rozsudek soudu prvního stupně jedním výrokem, rozhodoval však o několika dílčích samostatných nárocích s odlišným skutkovým základem. Byť se jednotlivé nároky na náhradu škody odvíjejí od téže škodné události, mají odlišnou povahu; jde o samostatné nároky, u nichž se přípustnost dovolání posuzuje ve vztahu ke každému z nich zvlášť (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 1999, sp. zn. 2 Cdon 376/96, publikované pod č. 9 v časopise Soudní judikatura, ročník 2000, popř. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 9. 1999, sp. zn. 25 Cdo 2136/99, publikované pod č. 55 v časopise Soudní judikatura, ročník 2000). Nejvyšší soud proto dovolání žalobkyně v uvedeném rozsahu odmítl podle § 243b odst. 5, věty první, a § 218 písm. c) o. s. ř.

Přípustnost dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu co do částky 57.262,- Kč s přísl. (náhrada za ztrátu na výdělku) se řídí ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Dovolání je podle tohoto ustanovení přípustné, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění přípustnost dovolání nezakládají – srov. ust. § 241a odst. 3 o. s. ř.) a současně se musí jednat o právní otázku zásadního významu (§ 237 odst. 3 o. s. ř.), jež má význam jak pro rozhodnutí konkrétní věci (v jednotlivém případě), ale zároveň i z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec.

Dovolací soud shledal dovolání přípustným podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pro otázku odpovědnosti obce za úraz, způsobený závadou ve schůdnosti veřejné autobusové zastávky, jež se nachází v obci na pozemku, který není v majetku obce a jež slouží pro provozování autobusové dopravy zajišťované soukromým dopravcem. Tato otázka v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla řešena a má zásadní právní význam pro rozhodnutí v této věci i z hlediska rozhodovací praxe soudů.

Dle ustanovení § 14 odst. 2 písm. b/ zák. č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění účinném v době škodné události (8. 2. 2006), součástmi ani příslušenstvím dálnice, silnice a místní komunikace nejsou nástupní ostrůvky, označníky zastávek a čekárny linkové osobní dopravy a hromadné veřejné dopravy, trolejová vedení a jejich sloupy, provozní a technická policejní zařízení.

Odpovědnost za škodu, k níž na nich dojde, nelze tedy posuzovat dle uvedeného zákona, jak

správně dovodil odvolací soud, jenž posoudil uplatněný nárok podle § 415 a § 420 obč. zák.

Tzv. obecná prevenční povinnost ve smyslu § 415 obč. zák. ukládá každému povinnost zachovávat takový stupeň bedlivosti, který lze po něm vzhledem ke konkrétní časové a místní situaci rozumně požadovat a který – objektivně posuzováno – je způsobilý zabránit či alespoň co nejvíce omezit riziko vzniku škod na životě, zdraví či majetku. Nedodržení této povinnosti je porušením právní povinnosti ve smyslu ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák. Odvolací soud při svém rozhodnutí vycházel dále z ust. § 35 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb. a z rozhodnutí uveřejněného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 17/1989.

Podle ustanovení § 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon. Do samostatné působnosti obce dle odst. 2 téhož ustanovení patří zejména záležitosti uvedené v § 84, 85 a 102, s výjimkou vydávání nařízení obce. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Rozhodnutí uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 17/1989 uvádí, že povinnost péče o údržbu nástupiště autobusové zastávky (jež spolu s čekárnami, přístřešky pro cestující apod. jsou zařízeními, která slouží k uspokojování potřeb občanů) náleží příslušnému národnímu výboru v místě, kde je zastávka, pokud tuto povinnost nepřenesl na organizaci k tomu účelu zřízenou. Tato povinnost byla dovozována z ustanovení § 25 odst. 2 tehdy platného zákona č. 69/1967 Sb., jež stanovilo, že místní národní výbor spravuje místní komunikace a místní osvětlení a obstarává podle místních podmínek další komunální nebo jiné služby pro obyvatelstvo (§ 21), a to i pro obyvatelstvo spádového území. Součástí údržby nástupiště je i udržování jeho schůdnosti v zimním období a pokud ji místní národní výbor neprovádí řádně a pravidelně, jak předpokládá ustanovení § 25 odst. 2 písm. b/ zákona o národních výborech, odpovídá za škodu, která porušením této povinnosti vznikla.

Uvedené rozhodnutí je sice založeno na právní úpravě platné před rokem 1989, jak namítá dovolatelka, a místní správa prošla od roku 1990 transformací, bývalý systém místní správy byl zrušen a došlo k obnovení obecního zřízení, které bylo rozhodujícím krokem pro zabezpečení územní samosprávy (viz důvodová zpráva k přijetí zákona č. 128/2000 Sb.), avšak ze srovnání výše uvedených právních úprav se podává, že smyslem obou je stanovit subjektům místní správy, resp. samosprávy rámcovým způsobem potřeby, jež mají pro občany žijící na daném území zajišťovat. Proto závěry uvedeného rozhodnutí v tomto směru jsou i nadále použitelné a je správný závěr odvolacího soudu, že povinnost péče o údržbu nástupiště veřejné autobusové zastávky svědčí obci, a že nedodržení této povinnosti, jež způsobilo škodu, je porušením obecné prevenční povinnosti ve smyslu ustanovení § 415, a zakládá tak odpovědnost obce podle § 420 obč. zák.

Námítka vady řízení, již dovolatelka spatřuje v „nesprávné a nepravdivé interpretaci provedených důkazů“, není důvodná. Její námitky směřují v podstatě proti skutkovým

zjištěním a jsou podřaditelné pod dovolací důvod podle ust. § 241a odst. 3 o. s. ř., tj., že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, se považuje výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o. s. ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplývaly ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, protože v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, event. věrohodnosti je logický rozpor. Nesprávnost skutkového zjištění, které je výsledkem činnosti soudu při hodnocení důkazů, lze tedy vyvodit ze způsobu, jak k němu soud dospěl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, není možné polemizovat s jeho skutkovými závěry, např. namítat, že z provedených důkazů vyplývá jiný závěr, že některý důkaz není pro skutkové zjištění důležitý, apod. Znamená to, že hodnocení důkazů, a tedy ani skutkové zjištění jako jeho výsledek, z jiných než z výše uvedených důvodů nelze dovoláním úspěšně napadnout.

Odvolací soud vycházel při svém rozhodnutí ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, že žalobkyně upadla dne 8. 2. 2006 na zledovatělém nástupišti autobusové zastávky v obci Břasy, což soud prvního stupně čerpal z výpovědi žalobkyně, svědků S., M., C., a je tedy podloženo důkazy, jež byly v řízení provedeny. Okolnosti zřízení nové autobusové zastávky čerpal ze stavební dokumentace Městského úřadu v Radnicích týkající se stavby benzínové čerpací stanice Břasy, konkrétně z kolaudačního rozhodnutí ze dne 27. 11. 1997, zápisu z kolaudačního řízení ze dne 22. 5. 1997 a zápisu z přejímajícího řízení ze dne 30. 10. 1997, takže i v tomto směru jsou jeho skutková zjištění podložena listinnými důkazy. Za této situace nelze odvolacímu soudu vytýkat, že by vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nevyplývaly a které nemají oporu v obsahu spisu, nebo že by pominul podstatné skutečnosti, které byly v řízení prokázány, a nelze ani dovodit, že by v jeho hodnocení důkazů byl logický rozpor. Námitky proti samotnému hodnocení důkazů dovolací důvod podle ust. § 241a odst. 3 o. s. ř. nenaplnují.

Pokud jde o námitky dovolatelky proti rozhodnutí o náhradě nákladů řízení, toto rozhodnutí má povahu usnesení (§ 167 odst. 1 o. s. ř.), přípustnost dovolání proti němu se řídí podle § 237 až § 239 o. s. ř. Přípustnost dovolání nevyplývá z § 237 o. s. ř., neboť usnesení o náhradě nákladů řízení není rozhodnutím ve věci samé (k pojmu „věc sama“ srov. rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998, pod č. 61) a není založena ani ustanoveními § 238, § 238a či § 239 o. s. ř., v nichž jsou taxativně vyjmenovány případy přípustnosti dovolání (srov. např. rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2003, pod č. 4).

Jelikož napadené rozhodnutí je z hlediska dovolacích námitek správné a vady řízení nebyly zjištěny, Nejvyšší soud dovolání podle § 243b odst. 2 věty před středníkem o. s. ř. v rozsahu, v němž je přípustné, zamítl.

O nákladech dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 243b odst. 5 věty první, § 224 odst. 1, § 151 odst. 1, § 142 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř. tak, že první žalované byla uložena povinnost zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 8.100,- Kč (§ 3 odst. 1 bod 4 ve spojení s § 10 odst. 3, § 16 odst. 2, a § 18 odst. 1 vyhlášky č. 484/2000 Sb. v platném znění), 300,- Kč jako náhradu hotových výdajů (§ 13 odst. 1 a 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. v platném znění), to vše navýšeno o 20 % DPH podle § 137 odst. 3 o. s. ř. tedy celkem 10.080,- Kč.

